Tal med anledning av „Rikskonferens“ i SÄLEN , 15 januari 2012

Minister Sten Tolgfors,

General Sverker Göranson,

mina damer och herrar,

tillåt mig att först varmt tacka **FoF** och Er för den vänliga inbjudan att tala inför Er här idag!

Det är för mig en stor glädje och samtidigt ära, men i lika hög utsträckning även en utmaning!

Under de kommande femton minuterna ska jag kommer att i – det måste medges – grova drag presentera ett utdrag som behandlar Tysklands säkerhetspolitiska sikt, behov och dess relation till omvärlden, särskilt mot bakgrund av den tyska försvarsmaktens aktuella nyinriktning och omstrukturering.

Jag skulle vilja börja med några grundläggande redogörelser:

Tysklands vägledande principer – konstanterna:

Tysklands säkerhet är oskiljaktigt sammankopplad med den politiska utvecklingen i Europa och världen. De tilltagande internationella förbindelserna inom alla områden leder till att ländernas ömsesidiga beroenden växer och detta påverkar ländernas säkerhetspolitik i allt högre utsträckning. För att Tysklands säkerhetspolitiska mål och intressen ska kunna uppnås krävs ett nära samarbete med partnerna. **Förenta Nationerna, Nato och den Europeiska unionen** utgör den internationella ramen där vår säkerhets- och försvarspolitik återspeglas. En aktiv medverkan i de internationella och överstatliga organisationerna är av avgörande betydelse för vår nationella säkerhet och också för vår välgång. Detta förutsätter en fortsatt fördjupning av förbindelserna med våra vänner och partner.

Att säkerställa säkerheten för vårt land betyder idag framför allt att hålla konsekvenserna från kriser och konflikter på distans och att aktivt delta i förebyggandet och begränsningen av dessa. De största utmaningarna ligger idag mindre i andra länders styrka, utan i deras svaghet.

Säkerhet kan med andra ord inte uteslutande definieras geografiskt. Utvecklingar i regioner i Europas periferi och utanför det europeiska säkerhets- och stabilitetsområdet kan och kommer onekligen att ha en omedelbar inverkan på Tysklands säkerhet.

I högre utsträckning än någonsin kan kriser och konflikter uppstå utan förvarning med kort varsel och därigenom kräva ett snabbt agerande även över långa distanser.

Öppna handelskanaler och en säkrad tillgång till råvaror är av mycket stor betydelse för Tysklands och Europas framtid. En brist på energikällor och andra för högteknologin nödvändiga råvaror får konsekvenser också för världens länder. Restriktioner för tillträde kan utlösa konflikter. Störningar av transportvägarna och råvaro- och varuströmmarna på grund av pirater och sabotage mot flygtrafiken utgör en fara för säkerhet och välstånd. Därför kommer transport- och energisäkerhet samt andra frågor som hänger samman med detta i framtiden att utgör en allt viktigare aspekt även av vår säkerhet.

Nordöstra Europa tillerkänns i detta avseende en ständigt ökande betydelse för EU och därmed även för den tyska utrikes- och säkerhetspolitiken. Med EU:s östutvidgning 2004 har Östersjön i stor grad blivit ett innanhav inom EU. Samtidigt ökar intresset för **Barents hav** och arktiska vatten hos EU och andra aktörer. Konsekvenserna av de globala klimatförändringarna visar sig snabbare i Arktis än i andra regioner i världen. Tidigare isbelagda delar av **Arktis** är nu tidvis isfria, vilket skulle kunna skapa möjlighet att, åtminstone temporärt, kommersiellt navigera längs nya farleder i Norra ishavet.

Dessutom tror man att omfattande, ännu inte exploaterade, olje- och gasreserver finns inom detta område, som på grund av den beräknade globala temperaturökningen borde vara lättare att främja och vars äganderätt i vissa fall är oklar. Med Arktiska rådet och Barentsrådet har institutioner skapats som ska underlätta samarbetet över ett brett politiskt spektrum. Tyskland har genom deltagandet av observatörer säkrat möjligheten att aktivt följa samarbetet i Arktis. Mot denna bakgrund har uppmärksamheten för Arktis och Norden under den senaste tiden ökat.

Mina damer och herrar,
efter denna korta utflykt till Norden önskar jag härnäst gå in på den tyska utrikes- och säkerhetspolitikens vidare vägledande principer.

Den **Europeiska unionen** bedriver ett brett spektrum av civila och militära instrument för konfliktförebyggande, krishantering samt åtgärder efter en konflikt, och bidrar därmed till säkerhetsförberedelser i samförstånd, samråd och – där det är rimligt – med ömsesidig hjälp av den nordatlantiska alliansens kompetenser och strukturer. Riktmärket för den gemensamma säkerhetspolitiken och det permanenta strukturerade samarbetet i Lissabonfördraget utgör den konceptuella ramen.

Den konsekventa vidareutvecklingen av Europas civila och militära kompetenser precis som det teknologiska och industripolitiska samarbetet inom den Europeiska unionen, bidrar till att stärka EU:s politiska roll och därmed även de nationella säkerhetsintressena. Om detta är Tyskland ense med sina partner och utvecklar i bi- och multilaterala initiativ ytterligare idéer, som senast med **GENT Initiative** och „Pooling & Sharing“-strategin.

Den **nordatlantiska alliansen** förblir en central del i våra försvarsansträngningar. Allianssolidaritet och ett pålitligt trovärdigt bidrag till alliansen är en del av den tyska statsnyttan. Tyskland står upp för sitt internationella ansvar i alliansen och för skyldigheterna som vi har ingått i vårt säkerhetspolitiska intresse. Utvecklingarna inom alliansen är av avgörande betydelse för den tyska försvarspolitiken.

Den militära integrationen och den ömsesidiga politiska solidariteten med våra partner säkerställer den nordatlantiska försvarsalliansens effektivitet. Genom det kollektiva försvaret bevaras och garanteras Europas säkerhet och därmed medlemsländernas skydd och territoriella integritet. Alliansen skapar förutsättningen för att även effektivt ta itu med globala säkerhetsutmaningar.

Förenta staternas engagemang för Europas säkerhet, som tydligast kommer till uttryck i den nordatlantiska försvarsalliansen, är ett livsviktigt intresse för Tyskland.

Av detta följer uppdraget och skyldigheten att fortsatt bibehålla och vårda de transatlantiska relationerna.

Den nordatlantiska alliansens nya strategiska koncept som antogs vid **toppmötet i Lissabon 2010** slår fast att alliansen ska ha tre huvuduppgifter: kollektivt försvar, krishantering och samverkande säkerhet genom partnerskap. Vårt nationella förhållningssätt respekterar konsekvent och till fullo de säkerhetspolitiska förändringarna. Det gemensamma försvaret enligt **Nordatlantiska fördragets artikel 5** förblir alltjämt oförändrat alliansens kärna.

Mina damer och herrar,

efter dessa grundläggande redogörelser om Tysklands säkerhetspolitiska avvägningar, skulle jag vilja göra Er bekanta med den aktuella omstruktureringen av den tyska försvarsmakten.

Jag skulle nu pråtar om „variablerna“:

Beslutet att åter ändra strukturen på „Bundeswehr“ är av enorm betydelse för vårt lands framtid. Dock är beslutet inte historiskt unikt. Redan från Clausewitz härstammar insikten att det handlar om att „bara använda det kraftuppbåd och sätta upp de mål, som räcker för att tjäna ett politiskt syfte”. Egna förmågor och kapaciteter måste alltså regelbundet anpassas till nya utmaningar. För så är det: Säkerhet måste prioriteras. Det är statens första uppgift. Men: Säkerhetspolitik är alltid en politik mot osäkerheter.

Och framtiden är osäker. Försvarsmakten måste i god tid och situationsanpassat ställa in sig på denna förändrade verklighet. Den måste vara konstruerad på ett sådant sätt att den är mångsidig och snabb och i stånd att ge ett effektivt militärt bidrag som på ett rimligt sätt motsvarar Tysklands politiska tyngd i världen. Samtidigt måste den vara säkerhetspolitiskt förankrad, hållbar och kunna finansieras sunt och demografiskt stabilt. Detta tvingar i sin tur fram en koncentration på det nödvändiga, inte det önskvärda.

Behovet i vår omstrukturering och nyinriktning på försvarsmakten är mångsidigt och har bytt tonvikt och kräver därför en ständig anpassning, även av den nu inledda reformprocessen.

Tyskland har efter intensiva inrikespolitiska diskussioner om de kvarstående säkerhetsriskerna och det därur härledda säkerhetsbehovet avskaffat den allmänna värnplikten och därmed lagt grunden för en större radikal professionalisering av sin Försvarsmakt. I detta använde man sig i hög utsträckning av erfarenheterna från tidigare utlandsinsatser, processer och förfaranden optimerades. Den tidigare indelningen av Försvarsmakten i insats-, stabiliserings- och understödsstyrkor är inte längre det rätta svaret på de nya utmaningarna. I utformningen av Försvarsmakten och dess nödvändiga reform som det rätta situationsanpassade svaret, blir finanskrisen ett avgörande kriterium för den framtida ”designen” av vår Försvarsmakt.

Men just eftersom Tyskland är medveten om sin stabiliserande roll i Europa, är ansvarsfulla förändringar en skyldighet.

Vidare ska vår egna Level of Ambition ytterligare anpassas inom ramen för Natos nya strategiska koncept, politiska riktlinjer och det så kallade „Smart Defence“. Gent-initiativet och därmed den gemensamma Pooling & Sharing-idén är här av största betydelse, för att bäst – och där det är möjligt – kunna utnyttja tillgängliga samverkansmöjligheter enligt ett väsentligt „comprehensive approach“.

De här visade utlösarna är i synnerhet ansvariga för den tyska Försvarsmaktens omstruktureringsprocess och har som resultat lett till en frivillig armé med en övre gräns på 185.000 soldater samt en civil förvaltning bestående av upp till 55.000 civila. Processen åtföljdes av nya försvarspolitiska riktlinjer och en därav följande ny nationell ambitionsnivå.

Genom detta anges den politiska kontexten.

Tyskland har företagit sig mycket, väldigt mycket. Projektet ”Försvarsmaktens nyinriktning” liknar en hjärtoperation samtidigt som patienten fortsätter att marschera gatan fram. Kanske var och är finanserna och den allmänna värnpliktens avskaffande utlösarna för nyorganisationens process. Men dess orsak och dess nödvändighet är förankrade in den tyska säkerhetspolitiken och målet att förena uppdrag, medel och struktur tillförlitligt och kraftfullt. Därför kan och får det aldrig finnas en ”färdig” Försvarsmakt. Flexibilitet och anpassningsförmåga är alltid en viktig beståndsdel av den egna organisationskulturen och vårt uppdrag.

Kosmetiska ingrepp räckte dock inte i reformprocessen. Kirurgiska åtgärder är nödvändiga.

En blick på tidsaxeln visar att sedan Bundeswehr bildades 1956 med då ungefär 50.000 soldater fram till den hittills personella höjdpunkten 1989 med 495.000 soldater, så är målstrukturen för den nya Försvarsmakten 185.000 soldater. Sedan 1990 motsvarar detta en reducering på över 60 procent.

Väsentliga huvudbudskap hävdar att Försvarsmaktens nyinriktning inte bara drivs på av det finansiella läget, utan att även Tysklands demografiska utveckling har gjort detta nödvändigt. Idag behövs ett årligt rekryteringsbehov på 30.000 och detta vid en potential bestående av endast ungefär 600.000 unga män och kvinnor. Tidigare stod det dubbla antalet till förfogande i detta ålderssegment. De nya tekniska möjligheterna tillåter dock ett mindre antal soldater för att nå den önskade militära effekten.

Utmaningen och målet är att trots det minskade antalet soldater vara effektivare än tidigare!

Trots en reducering av armén på nästan 50 % bevaras oförändrat förbandsnivån med en tydlig ökning av infanteridelen. Armén kan i framtiden bidra med upp till 5.000 soldater i gemensamma stabiliseringsoperationer med

- två insatsförband i två parallella insatsområden,
- kärnan i en multinationell styrka,
- en mixad helikopterstyrka samt
- väsentliga bidrag till särskilda uppgifter som OMLT eller multinationella insatsstaber.

- Alternativt kan armén efter förberedelse ställa ett starkt förband för att försvara alliansen med tillräckliga divisionstrupper och 2 starka mekaniserade brigader. Denna division kan integrera multinationella brigader och stabsdelar.
- För den nationella krisberedskapen står ett extra bidrag från armén berett för evakueringsoperationer, så att vi inte som idag måste använda oss av det för uthållighetsförmågan i insatser.
- Vidare är även i framtiden bidrag till EU:s snabbinsatsstyrka EUBG och Natos snabbinsatsstyrka NRF möjliga i samma omfattning som idag.
- Armén bidrar med ett väsentligt bidrag till den inhemska säkerheten, exempelvis genom den starka nyorganiserade reserven.

Inom flygvapnet (Luftwaffe) sker en förflyttning av tyngdpunkten i kapacitetsprofilen från strid mot motståndarens potentiella flygvapen till stödjande insatser i luften samt spaning och övervakning, utan att förlora ledningen över högintensiva insatser i luften. Marinen når den krävda kapacitetsprofilen med en stegvis uthållighetsförmåga och genom

att avstå från divisions/myndighetsnivå. Flottan kommer därmed i framtiden att bestå av ungefär 55 fartyg och båtar samt 40 flygplan.

I tillägg till den därur härledda kapacitetsprofilen kommer Tyskland att utöka omfattningen av sina samlade krafter till internationella insatser från hittills maximalt 7.000 till 10.000. Ambitionsnivån spänner över det klassiska lands- och alliansförsvaret inom ramen för Nato över internationell konfliktförebyggande och krishantering, bidrag till det inhemska skyddet, räddning och evakuering samt fritagande av gisslan och humanitär hjälp i utlandet.

Tysklands plats i världen bestäms av våra nationella intressen som stark och tillförlitlig nation i Europas mitt och genom vårt ansvar för fred och frihet. Tysk säkerhetspolitik är skyldig att följa värderingarna och principerna i den tyska grundlagen och folkrätten. Försvarsmakten är här ett oumbärligt verktyg för vårt lands nationella utrikes- och säkerhetspolitik. Den är fundamentet för vår vilja att hävda oss och vår försvarsberedskap.

Endast den som tillförlitligt erbjuder starka förmågor för ett gemensamt fullgörande av skyldigheterna kan och kommer även fortsättningsvis att vara en aktiv aktör inom alliansen. Detta är och förblir kravet vi ställer på oss själva.

Tron att denna reform är för evigt finns inte om man ser till verkligheten. Det räcker att betrakta de säkerhetspolitiska händelserna från Berlinmurens fall till „11 september“ och „den arabiska våren“ för att tydligt se hur oförutsägbara den tyska Försvarsmaktens framtida insatsscenarier är. En önskan att inga ytterligare reformer kommer att ske under de kommande 50 åren går därför inte att förena med verkligheten.

Mina damer och herrar, jag önskar avsluta mina redogörelser, kvasi som facit, med ett citat från mottagaren av Nobels fredspris **Martin Luther King** som skulle ha blivit 83 år gammal idag.

Han sa: *„Vi löser inga problem genom att enträget vänta på att Gud tar hand om det.“* Eller som ett **kinesiskt ordspråk** träffande lyder: *„När förändringens vind blåser bygger en del vindskydd medan andra bygger nya väderkvarnar.“* Tack så mycket för Er uppmärksamhet.